

Analyselstrategier

Poststrukturalistiske analysestrategier, Forlaget Samfundslitteratur 2005, 280 sider, kr. 298,-; Socialanalytiske analysestrategier, Forlaget Samfundslitteratur 2005, 270 sider, kr. 298,-. Begge redigeret af Anders Esmark, Carsten Bagge Laustsen & Niels Åkerstrøm Andersen

Socialkonstruktivism og poststrukturalisme placeres ofte i samme kategori som radikale, nye eller ens tilgange, teorier og metoder, hvilket de til dels også er, men hermed tilsløres samtidig deres forskellige udviklingshistorie og fokusområder. De seneste år har set en stadig større række af bøger og antologier, der søger at afklare og forklare disse to -ismer, både som teori og som analysepraksis (et hurtigt kig på hylden afslører en femti stykker). Disse to antologier fortsætter i sporet, men forsøger også – om end det ikke siges direkte – at komme videre ved at insistere på de to traditioner som analysestrategier og ved at have 'den konkrete analyse' som udgangspunkt og formål.

Det er en imponerende række af bidragydere, tænkere og positioner, der præsenteres her. Man kan dog frygte, at de to antologier placerer sig lidt skævt i forhold til forskellige anvendelsesmuligheder. Målet er som sagt at demonstrere 'den konkrete analyse', som disse forskellige analysestrategier kan tilbyde. Problemet er bare, at det ser vi ikke meget af. Fokus er næsten udelukkende på begrebsafklaring, så de der søger anvendelsesmu-

ligheden af f.eks. Bourdieu, Luhmann, netværksteori, dekonstruktion eller andet må søge andetsteds. På den anden side bliver de, der går efter at blive klogere på den enkelte tænker eller position, efterladt en smule utilfredsstillt. De enkelte afsnit er præget af høj kvalitet og ofte ganske stor fremstillingsmæssig kunnen af teoretisk avancerede positioner, men der er ikke nok til den, der ønsker at gå i dybden.

Bøgernes primære berettigelse – og deres sandsynlige anvendelse – er derfor som et slags opslagsværk i analysestrategier, og her vil idehistorikeren (og andre) kunne finde meget godt. Desuden er begge bøger anlagt således, at man kan læse dem som en traditionernes idehistorie. *Socialkonstruktivistiske analysestrategier* indledes med de 'bindestregssociologier', der danner det oprindelige grundlag for socialkonstruktivismen, dvs. hverdagssociologi (Søren Kristiansen & Nils Mortensen), videnssociologi (Lars Axel Petersen) og kultursociologi (Ron Eyerman) inden den deler sig i to spor, hhv. institutionalisme og felt- eller praksisanalyse. I førstnævnte spor finder vi spilanalyse (Erik Højbjerg), institutionel historie (Peter Kjær) samt rolleanalyse (Birgitte Poulsen) og i det andet spor aktørnetværksteori (Torben Elgaard Jensen), Bourdieu (Lisanne Wilken) samt endelig narratologi (Anne Reff Pedersen). *Poststrukturalistiske analysestrategier* indledes med den klassiske strukturalisme hos Saussure, Lévi-Strauss og Althusser (Andreas Beck Holm), hos Barthes og Baudrillard (Peter Borum)

og hos Lacan (Lilian Munk Rösig), den bevæger sig dernæst over til den tidlige poststrukturalisme hos Derrida (Adam Diderichsen), Foucault (Sverre Raffnsøe & Marius Gudmand-Høyer) og Laclau (Allan Dreyer Hansen) og afsluttes med de 'vilde' poststrukturalister, Zizek (Carsten Bagge Laustsen), Deleuze & Guattari (Martin Fuglsang, Michael Pedersen & Bent Meier Sørensen) og endelig med Luhmann (Anders Esmark).

Undertegnede fandt størst fornøjelse i at læse om poststrukturalisterne men til gengæld mest udbytte – da det var mindre velkendt – af at læse om socialkonstruktivismen. Meget mere kunne have været inddraget, men da det altid er tilfældet skal redaktørerne ikke klandres for deres valg. Begge bøger indledes med en artikel af redaktørerne omkring hhv. socialkonstruktivismen og poststrukturalisme (der bærer præg af at være skrevet i sidste øjeblik, da de er fyldt med fejl), der sætter dem i forhold til hinanden som to selvstændige traditioner, der forklarer deres historie(r), og som markerer deres status som netop analysestrategier. Velfodret med det teoretiske venter vi nu på to bind med socialkonstruktivistisk og poststrukturalistiske analyser.

Mikkel Thorup

Da mennesket blev menneske – og fik en historie

Peter K. A. Jensen: Da mennesket blev menneske, Gyldendal, 2004, 334 sider, kr. 349,- og Peter K. A. Jensen: Menneskets

oprindelse og udvikling, Gyldendal, 2005, 432 sider, kr. 449,-

Det er ganske klassisk at sondre mellem forhistorisk og historisk tid ved hjælp af skriften. Det afgørende snit for historisk tid må derfor henføres til udviklingen af kileskriften i den sumeriske civilisation, 3000 år f.v.t.. Selv om der er en god grund til at gøre dette snit, idet der med skriften opstår en teknik der tillader os, at fastfryse begivenheder og opnå en hukommelse ned gennem tiden, så har det desværre forledt til den misforståelse, at historie er noget der er forbeholdt de sidste 5000 år. Det er det ikke. Menneskets historie udgøres af mindst 6 millioner år, og den klode vi er så afhængige af for udfoldelsen af vort korte liv, har en endnu længere historie. Det er derfor vigtigt for forståelsen af menneskets udvikling i 'historisk tid', hvorledes vi overhovedet kom til denne 'tid'.

Videnskaben om menneskets udvikling i dette tidsmæssigt noget større perspektiv, er palæoantropologien. Ud fra evolutionsbiologien som grundvidenskab kan der med nutidens viden gives et væld af udsagn om menneskehedens historie. Ikke kun som biologiske levemåder, kastet hid og did af miljømæssige betingelser, men netop som kulturvæsner, som en særlig art hvor sondringen mellem biologi og kultur i praksis blev vanskelig allerede for 50.000 år siden, med Cro Magnons kulturelle revolution, og måske principielt vanskelig